

Eteläpohjalaisten Mittelstand-yritysten kansainvälisyys

14.3.2025

Eteläpohjalainen Mittelstand -selvityksessä tarkastellaan vähintään 20 henkeä työllistäviä eteläpohjalaisia yrityksiä syksyllä 2024 toteutetun kyselyn pohjalta. Tässä artikkelissa tarkastellaan yritysten kansainvälisyyttä seuraavien kysymysten valossa: missä määrin kohdeyritykset harjoittavat vientiä, missä määrin viennin aloittaminen on tavoitteena, ja mitkä ovat vientiä rajoittavat tai estävät tekijät.

Vienti ja viennin osuus liikevaihdosta

Kyselyyn vastanneista eteläpohjalaisista Mittelstand-yrityksistä 38 prosentilla oli vientiä ulkomaille. Pyydettäessä näitä yrityksiä arvioimaan viennin osuutta liikevaihdostaan, viennin osuus vaihteli vastanneiden yritysten välillä suuresti; suurimmillaan viennin osuus liikevaihdosta oli 95 % ja pienimmillään 1 %. Puolella näistä vientiä harjoittavista yrityksistä vienti oli alle 25 prosenttia liikevaihdosta (mediaani). Keskimäärin viennin osuus liikevaihdosta oli 31 %.

Verrattaessa pienemmän kokoluokan eli preMittelstand (20–49 työntekijää) ja isomman kokoluokan Mittelstand-yrityksiä (vähintään 50 työntekijää), oli näillä kummallakin ryhmällä viennin osuus liikevaihdosta likimain samalla tasolla (taulukko 1). Viennin osuus oli pienemmillä yrityksillä keskimäärin 34 prosenttia liikevaihdosta ja isommilla hieman vähemmän; 27 prosenttia. Valtaosa (noin 80 %) eteläpohjalaisista vientiä harjoittavista vastaajista toimi teollisuuden toimialalla. Kun tarkastellaan viennin osuutta vientiä harjoittavien yritysten liikevaihdosta, teollisuuden toimialan yrityksillä oli viennin osuus myös yleisesti suurempaa (keskimäärin 34 %) kuin muiden toimialojen yrityksillä (alle 20 %).

Taulukko 1. Vientiyritysten viennin osuus liikevaihdosta. (Mittelstand-aineisto, SeAMK).

Työntekijämäärä	n	keskiarvo	keskihajonta	minimi	mediaani	maksimi
20-49 työntekijää	26	34	30,2	1	25	95
vähintään 50 työntekijää	22	27	25,6	2	25	85
Toimiala		**keskiarvo**	**keskihajonta**	**minimi**	**mediaani**	**maksimi**
Kauppa	4	16	17,9	2	12	40
Teollisuus	40	34	29,1	1	30	95
Muut palvelut	1	5		5	5	5
Rakentaminen	2	18	3,5	15	18	20
Muu toimiala	1	5		5	5	5
Kaikki vientiyritykset	**48**	**31**	**28,1**	**1**	**25**	**95**

Vientiä rajoittavat tekijät

Vientiä ulkomaille harjoittavia Mittelstand-yrityksiä pyydettiin arvioimaan 11 eri tekijän osalta, missä määrin ne rajoittivat yrityksen vientiä. Vastausjakaumat kysymyksiin on esitetty taulukossa 2. Näiden vastausten perusteella kolme eniten vientiä rajoittavaa tekijää olivat epävarmuus talouden ja markkinoiden kehityksestä (ka. 4,3), kuljetuskustannukset (4,1) ja asiakkaiden löytäminen (4,0). Kutakin näistä kolmesta tekijästä 45 % vastanneista yrityksistä arvioi vientiä paljon rajoittaviksi tekijöiksi (arviot 5–7). Myös markkinointi- ja myyntiosaaminen, taloudellinen riskinottokyky, heikko kilpailukyky, yhteistyön ja verkostoitumisen puutteet sekä kansainvälistymisen puutteet koettiin usein vientiä rajoittavina tekijöinä (keskiarvot 3,3–3,6). Jokaisen näistä edellä mainituista tekijöistä tunnisti 19–30 prosenttia vastaajista oman yrityksensä kohdalla selvästi rajoittavaksi tekijäksi (arviot 5–7). Sen sijaan kielitaito ja kulttuurien tuntemus, tuotteiden ja palveluiden soveltumattomuus vientiin ja ulkomaankaupan sopimattomuus toimintatapaan vaikuttaisivat olevan eteläpohjalaisille yrityksille melko vähäisiä vientiä rajoittavia tekijöitä (ka. 1,7–2,7).

Taulukko 2. Vientiyritysten vientiä rajoittavat tekijät arvioituna asteikolla 1-7, jossa 1=ei rajoita lainkaan, 7=rajoittaa erittäin paljon. (Mittelstand-aineisto, SeAMK).

Yrityksellä on vientiä ulkomaille: Missä määrin seuraavat tekijät rajoittavat vientiä?	n	1	2	3	4	5	6	7	ka.
		%	%	%	%	%	%	%	
Epävarmuus talouden ja markkinoiden kehityksestä	54	6	4	26	20	17	24	4	**4,3**
Kuljetuskustannukset	54	6	15	19	17	19	19	7	**4,1**
Asiakkaiden löytäminen	54	9	17	11	19	26	13	6	**4,0**
Markkinointi- ja myyntiosaaminen	54	2	20	22	30	24	0	2	**3,6**
Taloudellinen riskinottokyky	54	2	26	24	19	26	2	2	**3,5**
Heikko kilpailukyky	54	9	13	35	20	9	11	2	**3,5**
Yhteistyön tai verkostoitumisen puutteet	54	7	22	15	37	19	0	0	**3,4**
Kansainvälistymisen rahoittaminen	54	15	22	22	15	13	11	2	**3,3**
Kielitaito, kulttuurien tuntemus tms.	54	15	39	22	13	11	0	0	**2,7**
Tuotteiden/palveluiden soveltumattomuus vientiin	54	48	20	15	15	2	0	0	**2,0**
Ulkomaankauppa ei sovi toimintatapaan	54	61	24	6	6	4	0	0	**1,7**

Viennin aloittamisen esteet

Yli 60 prosentilla vastanneista Mittelstand-yrityksistä ei ollut vientiä. Näiltä yrityksiltä kysyttiin, oliko viennin aloittaminen yrityksen tavoitteena käyttäen vastaamisessa arviointiasteikkoa 1–7, jossa 1=ei lainkaan ja 7=erittäin vahva tavoite. Yrityksistä, joilla ei ollut vientiä, 73 % vastasi kysyttäessä, että viennin aloittaminen ei ole lainkaan tavoitteena. Kukaan vastanneista yrityksistä ei arvioinut viennin aloittamisen olevan erittäin vahva tavoite (arvo 7), ja 27 prosenttia vastanneista yrityksistä oli enemmän tai vähemmän kiinnostunut viennin aloittamisesta (vastaukset 2–6). Vain 10 prosenttia ei-vientiyrityksistä arvioi viennin aloittamisen tavoitteena neutraalin tason yläpuolelle (vastaukset 5 ja 6). Tulokset osoittavat, että vientiyritysten joukko on melko vakiintunut, eikä siihen ole kotimaan markkinoilla toimivien yritysten puolelta juurikaan tunkua.

Kotimaan markkinoihin keskittyneitä yrityksiä (ei vientiä), pyydettiin arvioimaan 11 eri tekijän osalta, missä määrin nämä eri tekijät luovat esteitä viennin aloittamiselle. Kysymyksessä esitetyt tekijät olivat samat kuin vientiyritysten vientiä rajoittavat tekijöiden arvioinnissa. Vastausjakaumat kysymyksiin on esitetty taulukossa 3. Kolme eniten viennin esteitä luoviksi tekijöiksi vastaajat kokivat ulkomaankaupan sopimattomuuden yrityksen toimintatapaan (ka. 4,7), asiakkaiden löytymisen (4,5) ja tuotteiden/palveluiden soveltumattomuuden vientiin (4,5). Kutakin näistä kolmesta tekijästä yli puolet vastanneista yrityksistä arvioi viennin aloittamista merkittävästi estäviksi tekijöiksi (arviot 5–7). Toisaalta jokaisen 11 esitetyn tekijän kohdalla vähintään neljäsosa yrityksistä piti tekijää merkittävänä esteenä (arviot 5–7). Vastanneista yrityksistä noin neljännes ei pitänyt mitään esitetyistä syistä hyvin merkittävinä esteinä viennin aloittamiselle (arviot 6–7).

Taulukko 3. Kotimaan markkinoihin keskittyneiden yritysten viennin aloittamisen esteet arvioituna asteikolla 1-7, jossa 1=ei lainkaan este, 7=hyvin merkittävä este. (Mittelstand-aineisto, SeAMK).

Yrityksellä ei ole vientiä ulkomaille: Missä määrin seuraavat tekijät luovat esteitä viennin aloittamiselle?	n	1	2	3	4	5	6	7	ka.
		%	%	%	%	%	%	%	
Ulkomaankauppa ei sovi toimintatapaan	66	12	14	12	8	5	11	39	**4,7**
Asiakkaiden löytäminen	58	14	3	10	19	19	12	22	**4,5**
Tuotteiden/palveluiden soveltumattomuus vientiin	68	18	12	7	10	10	7	35	**4,5**
Yhteistyön tai verkostoitumisen puutteet	58	10	10	16	28	7	12	17	**4,2**
Epävarmuus talouden ja markkinoiden kehityksestä	58	14	7	16	22	16	10	16	**4,1**
Kansainvälistymisen rahoittaminen	56	11	21	13	21	11	5	18	**3,9**
Taloudellinen riskinottokyky	57	12	12	21	18	19	7	11	**3,8**
Markkinointi- ja myyntiosaaminen	58	10	12	22	26	7	16	7	**3,8**
Kielitaito, kulttuurien tuntemus tms.	58	19	14	14	24	5	10	14	**3,7**
Heikko kilpailukyky	58	17	12	21	24	7	5	14	**3,6**
Kuljetuskustannukset	58	29	14	9	17	12	7	12	**3,4**

Mittelstand-selvityksen tuloksia artikkelisarjassa

Tämä artikkeli on järjestyksessä viides Eteläpohjalainen Mittelstand -selvityksen tuloksia kuvaavassa artikkelisarjassa. Selvitys toteutetaan maakunnallisella kehittämisrahoituksella (AKKE). Selvitysraportti ilmestyy toukokuun 2025 alussa. Sarjassa aiemmin ilmestynyt:

https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/etelapohjalaista-mittelstandia-ja-sen-kasvua-etsimassa/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/mittelstandin-kasvutavoitteet-ja-kehittyminen-kytkoksissa/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/kasvavilla-mittelstandeilla-eri-kasvustrategiat-kuin-muilla/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/etelapohjalainen-mittelstand-ja-digitalisaation-hyodyntaminen/**Hannu Tuuri**
lehtori
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Anmari Viljamaa
tutkijayliopettaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Marja Katajavirta
asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu